

Christian Arnd

M. Christianus Arndius, Log. Prof. Ordinarius. Intimat Lectiones Suas Publicas a. d. XXIV. Septembr. hora septima in Octavam matutina in Auditorio Boreali inchoandas. Anno cl Ic L.

Rostochi[ij]: Richelius, 1650

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730217248>

Druck Freier Zugang

R II phil 1650.
Christian Anna

Quod felix finat esse DEUS!
M. CHRISTIANUS
ARNDIUS,
Log. Prof. Ordinarius,

Intimat

LECTIONES SUAS PUBLICAS

a. d. XXI V. Septembr.

horâ septimâ in Octavam matutinâ

in Auditorio Boreali

inchoandas.

ANNO cl^o lxx L,

℞ : ℞

ROSTOCH

Typis Johannis Richelii, Sen. Typogr.

34

LOGICES STUDIO SIS

Sal. & Off.

Nter cæteras, easq; elegantissimas, quibus insignitur *Logica*, aut (si quis delicatulus adeò Aristotelicus cum *Fonsæca* erit, ut hâc voce ridiculè abstinere velit, quia non reperiatur apud Aristotelem,) *Dialectica*, appellationes, & maxime notæ & non postremæ sunt, quando salutatur ὄργανον ὁργάνων ac χεῖρ τῆς φιλοσοφίας. Illæ enim voces ab ipso usurpatæ *Aristotele* omnem *Logicæ* conditionem adeò feliciter exprimunt. & nobis ob oculos ponunt, ut nihil amplius addi posse videatur. Instrumentum cum dicitur *Logica*, ὀργανομοφανερῶς apparet, solis præceptis tantam artem non acquiri, neq; statim perfectum esse *Logicum*, qui vel sexcentis auctoris possidet refertam Bibliothecam, vel de otiosis quæstionibus *Scepticorum* more differere novit. Utendum est *Organo* hoc, cum aliàs certum sit, Instrumentorum vim ac perfectionem in applicatione & *USU* consistere ac sitam esse. Quod dum pauci attenderunt, pleriq; contra *Scholasticorum* vastam & vanam disputandi ac conscribillandi mirati sunt an affectarunt pruriginem, inde factum esse reor, quod in Bibliopoliis nullum librum sæpius reperire habeamus, quàm *Logicum*. Præposterè! Eo enim ipso obruitur intellectus, ac verus artis *Usus* neutiquam percipitur. *Logica* equidem nunquã habetur nimia, præsertim quia animus ab inscitæ rubigine, quæ auctore *Scaligero* in duobus consistit, vel purâ scil. ignorantia, vel pravâ ac distortâ scientiâ, repurgari non potest sine beneficio *Dialectices*. At verò *Logicos* scriptores nisi iudicio elegeris, quin raptim carptim potiùs omnes coëmeris, verè dicam cum *Poëtâ*: Non

*Non illigatum Te triformi
Pegasus expediet Chimæra.*

Delectus ergò hic instituendus, præsertim, cum Instru-
menti *usum* vel ex uno aliquo auctore haurire commodè
possis. Sed nec Organon saltem Logica est, verùm et-
iam ὁργανὸν ὁργανόν, ut ita de illius excellentiâ & necessitate
certi esse valeamus. *Excellentia* quidem insinuat, quan-
do per Instrumentum Instrumentorum locutione ele-
gantissimâ, quam cum Hebræis retinent Græci ac Latini,
indigetatur Organon præclarissimum, Sicut per Feram
ferarum, fera præstantissima, per חכמה חכמה doctri-
narum præcipua. Et quando Cicero de *Claris Oratoribus* Lo-
gicam nuncupat *artium maximam* & omnium lucem, tunc
id meo quidem arbitrari, scitè admodùm Michael Psellus,
vetustus ille Organi Aristotelici Epitomator, τεχνὴν τεχνῶν
reddidit. *Necessitas* autem hac ratione colligitur. Nam si
obtinet, quod Instrumento in disciplinis & artibus care-
re non possimus, multò minùs hoc primario Instrumen-
to & ὁργανὸν ὁργανόν destituis debemus, quotiescunq;
Naturæ abdita, ac secreta scrutari, aut ad uniuscujusq;
Facultatis fastigium eniti voluerimus. Næ igitur in co-
gnoscendâ Logicâ longè major, quàm multi putant, ne-
cessitas inest, longè melior, quàm primâ apparet facie, e-
minentia. In illâ quippe, velut in speculo repræsentantur
rerum omnium, tam in Philosophiâ, quàm superioribus
Facultatibus contentarum expressæ imagines. Et vel hinc
τεχνὴν τῆς Φιλοσοφίας verissimè appellabitur, etiamsi per τῆν Φι-
λοσοφίαν more veterum intelligas scientiam rerum divina-
rum & humanarum, quàm Verulamius aliquis nos docebit.
Nam quanti momenti sit ad dextrè philosophandum, dico
verbis Zabarella, Logices esse gnarum, si nullâ aliâ ratione
demonstrari posset, hoc uno certè argumento satis pro-

bāretūr, quōd antiqui Philosophi, ut passim apud Aristotelem legimus, ob ignorantiam Logices in multos, eosq̄ gravissimos errores lapsi sunt. Et quotus quisq̄ est, qui nesciat, Philosophum priscis exprobrare istam inscitiam ut &, quæ hanc comitari assolet, confusionem, dum mox ait: οἱ περὶ τῆς διαλεκτικῆς ἔμετέχον l. i. met. c. 5. mox ἐθροβῆντο οἱ ἀρχαῖοι l. i. Phys. c. 2. & μάλιστα φοβούμενοι διέτλεσαν ἐς πρῶτον Φιλοσοφούντες, l. i. de gen. & Corr. c. 3. de quib⁹ locis suo tempore ex professo agemus. Interim tamen non putandum, cum eodē Zabarella, Crellio, aut aliis fortasse, solius Philosophiæ χεῖρα, aut Instrumentum esse Logicam, cum ea superioribus etiā Facultatibus adeoq̄ ipsi Theologiæ inserviat. Quamvis enim diffiteri nolumus, Inventores artis Logicæ præcepta ista Philosophiæ destinasse, hoc tamē ex accidenti tantummodò est & potest Dialectica per se, aut ex suâ Naturâ utilis esse ad id, de quo Aristoteles vel alius quippiam ejus Instaurator ne quidem cogitavit. Cognitio certē veritatis omnib⁹ sedulò inculcanda venit, qui Labyrinthis optant vadis exire. Notiones Logicæ non in Philosophicis modò, sed alibi etiam adhiberi commodè possunt. Eruditio Logica, ut loquitur *Origenes homil. 2. in Exod.* ad omnem pervenit sensum, & per eam quisq̄ medicatus ac fatus ad divinorum intelligentiam paratior venit. Quod cum agnoscerent eruditorum Coryphæi, à studio Logico se vocari non potuerunt, quin ab eo potius laborum suorum semper fecerunt initium. Catalogū integrum hīc exhiberem, nisi brevitati studēdum foret. Neq̄ possunt aliās omnia uni inscribi quaternioni, sed sicut in angusto canali, aut tubo, sistitur aqua, dum aliam protrudere conatur, nec invenit egressum: ita dum multa simul dicere volo & debeo, dicenda pauca. Zabarella fatetur, se quinq̄ annos integros consumsisse in tradendā Logicā disci-

disciplinâ. *Keckermannus* quatuordecim annos continuè eandem docuisse semet scribit & vicies circiter explicando absolvisse, ut alios silètio impræsentiarum involvam. Quocircà tribuamus & nos illud Exemplis clarissimorum Virorum, atq; Logicam nobis habeamus commendatissimam. Quod si enim ἐπιμεθόδως in studiis progredi & ad veritatē, ad scientiæ abdita pervenire allubescit, à Dialecticis exauspicemur, Neq; frustra omninò, sed perquam consideratè & prudenter à laudatissimis majorib' nostris in hac Vniversitate constitutum est, ut Læctionum omnium publicarum exordium singulis diebus faceret Professor Logices, horâ scilicet à septimâ in octavam matutinâ. Cum verò hæc sparta à *Serenissimo Principe meo ac Domino indulgentissimo* gratiosè mihi demandata sit, diu apud animum cogitavi, quid potissimum in tantâ scriptorum Logicorū varietate prælectionib' publicis pertractandum susciperem. Observaveram jam olim, aut ut cum *Euripide* loquar, πάλαι ποτ' ἐπὶ τῆς ἐμοὶ δεδογμένον. (Nisi fortè quis me hoc anno demùm Logicam discere & antehac quidē eruditum, non tamen Logicè doctum fuisse cavillabitur) vocari Dialecticam ὀργανὸν ὀργάνων vocari χεῖρα τῆς Φιλοσοφίας. Deprehendebam, Instrumentum adhibendum, non prolixitate præceptorum onerandum, neq; de eodem sine more modoq; decertandum esse. Recordabar elegantissimæ similitudinis, quam apud *Philippum*, communem illi Germaniæ Præceptorem legeram, h. m. Ut ridiculus faber foret, sunt verba auctoris, qui multos malleos cōpararet, non ut iis UBERETUR, sed ut officinam copiosè instructam haberet, nec alium nossset ejus rei finem: Ita sunt, inepti, qui nullum existimāt alium finem esse Dialecticæ, quàm ut habeant Bibliothecam his libellis instructam. Producenda ars est è Scholâ in aciem & ad magnas causas accommodanda, *Hæc ille!*

Quæ

Quæ omnia & vel hæc sola indicio mihi erant, aliud esse,
 cujus causâ reliquis disciplinis ancillaretur Logica quam
 ut nuda tantum sua præcepta ad litem nobis obtruderet,
 aut de Genere, numero prædicabiliũ. cæterisq; terras re-
 ciprocare contentionum nos doceret. Hæc sola incita-
 mento jam nunc sunt, si vel maxime idem statutum Fa-
 cultatis Philosophicæ nõ esset: *Professor Dialectices usum Præ-*
ceptorum nudè & dextrè sine commentariorum & dictatorũ perplexi-
tate, Studiosis, brevibus & illustribus Exemplis declaret; ut usum saltè
Logices publicè commonstrare οὐδὲ παλάμῃ aggrediar. Et primo
 quidem anno, si licet miseris nobis proponere, aut mortali-
 bus cogitationibus pectora implere, Usus LOGICIS, quæ
 generaliorẽ quis non immeritò nuncupare possit, in supe-
 rioribus Facultatibus & Philosophiã percurram. Exinde
 scilicet elucescet, quomodo in *Theologiã* debeam? *ὁδοποιμῆν*
τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐλέγχειν τὰς ἀντιλήγοντας, δείξαι τὸ πρῶτον
ψεῦδος & quæ sunt his similia. In *Jurisprudentiã & Politicã*,
 quomodo è Topicis locis desumenda Argumenta, & corã
 Magnatibus, si vel Legatorum vel Consiliariorum mune-
 re fungamur, sermo instituendus sit. Dialectici enim est
 invenire, Rhetoris inventa disponere, Oratoris dispositis
 uti. Quæ etiam causa fuit, cur *Cicero Oratorum felicissimus &*
Politicoꝝ dexterrimus, Academicos maxime amãrit, scilicet
 propter illam è Locis Topicis disputandi solertiam,
 quã plurimum scivit augeri eloquentiam, qua; ipse nihil
 habuit antiquius. In *Philosophiã*, quis sit usus Prædicabiliũ,
 Prædicamentorum, Enunciationis, Syllogismorum & De-
 monstrationis. Quomodo Thema s. simplex s. compositũ,
 erigendum & vicissim resolvendum. *Altero anno*, si Deus
 vitam & sanitatem, usum illum ad Philophiam restringem?
 secundum tres mentis operationes. In quarum primã re-
 tinebimus *Wegerum*, Professore Regiomontanum, Secun-
 dam

dam cum nemo nobis, quod sciam ego, commodè reliquerit, nos elaborabimus methodo Wegerianâ. In tertiâ sufficere poterit *Cornelii Martini Analysis Logica*, conjuncta cum *Ideâ Boni Disputatoris Danhaweri*. Hæc ipsa, ut uno verbo rotundè dicam, si $\Phi\alpha\lambda\sigma\gamma\omega\pi\epsilon\sigma\omega\pi\eta\tau\acute{\iota}\delta\omicron\nu$, ad perfectionem Logicam aspiranti abundè erunt. Præcepta aut Compēdia qui desiderat, vel minima eliget, ut quæ similiter sufficiēt, modò accurata accedat expositio & repetitio cōcatenata. Id evitandū saltē, ne novitatis errore, quod hoc seculo novaturientissimo vix possibile videtur, abrepti ab uno auctore ad alium transfiliamus. Qui enim vago quodam impetu multa pervolutat & temerario ausu modò in hunc, modò in illum rapiuntur auctore, nusquā sunt, dum ubiq; sunt. Assumatur ergo vel *Epitome Danhaweri*, vel alteri⁹ Scriptoris, neq; prius de manibus deponatur, quàm ad illos auctores, quos paulò antè nominavimus, accessus fieri methodicè possit. Est illa privata & nostra opinio, quā qui meliorem suppeditaverit, ei candidè gratias habebim⁹. Nam *Lipsij* illud succurrit, qui *alicubi in Epistolis*, Icarus, ait, fieri possum, sed casu, non animo, nec is unquam altum subvolabit. Virtutē & sapientiam amo, hoc fateor, sed & omnes qui istas amant. Et quamvis in eā fuerim semper, cum *Danhawero* meo atq; aliis gravissimis Viris, sententiā, de Logicā non fore disputandum, certis tamen de causis, *præter illas, quas Lex VI. Facultatis Philosophicæ subministrat, sex DISPUTATIONES Logicas Anniversarias*, quas aliàs ORDINARIAS vocare consuerunt, adornavi; duas de ENUNCIATIONE, binas de SYLLOGISMO, & totidem de DEMONSTRATIONE. Eas publicè, sed *gratis* oēs *metu* habiturus sum, quā docunq; Respondentū vices qui sustineré velint, nomina sua apud me profitebuntur. Quidquid agimus, illud agamus ad majorem DEI gloriam! Ipse nos clementer juvet! *Quod caput*

rei est significo, me ab Usu Logices Universalis cōmonstrando peren-
 diē BONO CUM DEO horâ septimâ matutinâ LECTIONES MEAS
 PUBLICAS, exauspicaturum, & quæpiam DE ORIGINE LOGI-
 CES AC CENSURA SCRIPTORUM LOGICORUM præmissurum
 esse. Nam & iste LOGICES Usus est, ut oportune monet
Rodolphus Agricola, cujus verba legi digna ascribam: Præce-
 pta, inquit, artis Dialecticæ nō magnoperè profutura sunt,
 nisi de arte fiat usus. Usus autem duabus his in rebus fo-
 re accipio, scriptis auctorum expendendis & nostris ad
 illorum Exemplum, quantum datur, effingendis. Quorū
 illud ad artis perceptionem commodius, istud ad effici-
 endi facultatem efficacius. DE ORIGINE LOGICES ago, se-
 cutus ductum *Aristotelis & Platonis*, quorum uterq; de Vir-
 tute acturus, Originem præmittit Virtutis. Taceo enim
 hac vice *Idios*, qui de origine Juris peculiarem habent titu-
 lum, qui ita incipit: NECESSARIUM nobis videtur, ipsius Juris
 originem atq; progressum demonstrare. Quotquot sunt,
 qui Logices laboribus non indelectantur, eos dicto die, &
 horâ prænominatâ in ACROATERIO BOREALI præstolabi-
 mur Auditores.

*Tu, o Deus! fortunare velis nostra studia, nostros labores, & largi-
 ri Pacem ac CONCORDIAM, ut inveniantur, qui nobis favere,
 aut benefacere velint, possint; confundantur autem, quibus livor
 glaucomam ob oculos objicit, ne possint cernere verum! Effice, O
 veneranda Unitas, habeamus inter nos veram conjunctionem ani-
 morum, ac retinere studeamus, nec vel ambitione, vel emulatione,
 vel ullo alio privato affectu impulsu, interturbemus!*

*Valete felicissimè & vivite quàm diutissimè inco-
 lumes. P. P. a. d. XXII. Septembr. Anno c. l. s. l. c. l.*

Rostoch I.

dam cum nemo nobis, quod sciam ego querit, nos elaborabimus methodo We sufficienter poterit *Cornelii Martini Analysis cum Ideà Boni Disputatoris Danhaweri*. Hæc i rotundè dicam, si *Φαινοπεγοσωπιτιόν*, ad per cam aspiranti abundè erunt. Præcepta a desiderat, vel minima eliget, ut quæ simi dò accurata accedat expositio & repetiti evitandū saltē, ne novitatis errore, quod turiētissimo vix possibile videtur, abrep ad alium transfiliamus. Qui enim vago multa peryolutat & temerario ausu mo in illum rapiuntur auctore, nusquā fun Assumatur ergo vel *Epitome Danhaweri*, v ris, neq; prius de manibus deponatur, qu res, quos paulò antè nominavimus, acc dicè possit. Est illa privata & nostra op liorem suppeditaverit, ei candidè gratia *Lipsij* illud succurrit, qui *alicubi in Epistol* possum, sed casu, non animo, nec is unqu labit. Virtutē & sapientiam amo, hoc fac qui istas amant. Et quamvis in eā fue *Danhawero* meo atq; aliis gravissimis Viri gicā non fore disputandum, certis tamer illas, quas *Lex VI. Facultatis Philosophicæ subm*

TATIONES Logicas *Anniversarias*, quas al vocare consverunt, adornavi; duas de binas de SYLLOGISMO, & totidem de DE Eas publicè, sed *gratis oēs mētu* habiturus Respondentū vices qui sustineré velint, me profitebuntur. Quidquid agimus, illu jorem DEI gloriam! Ipse nos clementer

reli-
 eritiā
 incta
 erbo
 logi-
 a qui
 mo-
 a. Id
 ova-
 store
 petu
 odò
 sunt.
 ipro-
 acto-
 tho-
 ime-
 Nam
 fieri
 ovo-
 nnes
 cum
 Lo-
 water
 ISPU-
 RIAS
 ONE,
 ONE.
 unq;
 apud
 lma-
 caput
 rei